

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul l-a
 învesmântat în struci de o, pînă la el,
 nemăsurătoare originalitate. Marele poet a suferit
 unei ruli violente limbă, a făcut și a strecurat
 denșile ei surse, cu mîni - de sarie și brădi -
 reavă, și - frîndul aceste esente tari - a
 "preschinitat venind" lor mîi, o micie strălucire
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, rimici și cu vorbe erom - ca
dimensiune Argeș, et o operă caș, cu vorbe
 maritate și putine. Tot Argeșul ține de
 țară și frumusețe ale limbii - Argeșul le
 pătrunde și le cîntărea; în sfîrșit,
 înțelegînd - în suflul țării și pînă pe
 Nyonul Mioritei, - țara cîntărea și hor, țara
 și blesteme!

"dămure limbii popoului - amato și lacrima
 Cooșina și ca floarea de colț, fricată în caracte
 și steii carpatini - și frumusețe și profund
 arciind se în timp și mîndre în poli, și larg și profund ecou.

Dalta și mișcarea, plugarul și cocianul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, sub crustă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și incrementat —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ ^{cu} ~~precum~~ și îi răsare rugina
și — privesc și stăruie — îl
primăvesc și îl enkăvesc, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheți
și și țigare.

Și mi-ai fi vealul lui
A flăcări rătăci ce pot să ...

Statute isi arata puterea ca comite
si a sava nopti e ca un fume ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o junci, s' cinglat.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții
Căină cadaveră schimbare și și căință pe căință
și dacă mă și locuim, toată și stăruie,
și fii - a dona oasi, în pred, și propoziții

Cp: tp: Si istorite - staga de unu: so de covezi
Ma te m. furo și m. b. a. d. m. și nu m. a. v. g.

Ip. (v. 1): { Atunci când frumusețea și înălțimea dădă,
Un neastâmpat alături de noi în deține căință.
Peculia de beșniță și gite și p. plouape
Fruge - u. cubaneve de ține și și covezi

Coment

atunci despică și descură

Strădania - implicato de restul relațiilor logice,
și timp și lumina și m. a. d. m. și nu m. a. v. g.

Această tend de face vădită în cauză în natură
a unu vede în căință și unu obținut propozițional

Est. ca o floare, anume înflorită
Mănușile rătăci, care s-au deschis

Scw. const. p. t. atasta amos preferință:

- Si tu, strădăniță cu palma grasă și tare
- Așezată peșteră în căință și gite
- Si ochi plinși, dar plinși și mănușile rătăci
Că plinși m. a. d. m. și nu m. a. v. g. - a covezi offate, susona.
- Sîndet flămînz desaltă și gite [vizi, cel...]

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du raxent la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deterninabil - atribut sau ablutiv
este supradit de deterninatal tau.

- a) - Pan lectu ba, de hambils moderni -
- hacha bei, richo pe tru grasini
cu scara - a unelut, de mu g amii
- b) - Tacuna voute si le a pinhet
Cao - o face am je nume si rasun

Intr. detern. a detern. inant de ohe coas, osted &
o punctate scara, aive curut, cet & nealeydat,
aveau compl. cov. ale pnt., cap. pnu aduete:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apasand sferamati.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru le facun, ale zambile.

Putei te amabile de la ruy

Inutil de ope Intrauand & remanent consecutiv
angre intinabile, o advariate de hui co' o puzel
sau detern. cov, rol gramatical:

Mulată petală și o gură al roșii, cum năvăle săie -
rupt din graul ce n'aream, și vite, și țigări
și fulgeri, și ~~și~~ frumuseți, un mărțur stăgion

Rupt din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile în săvârșire de ocazie, simțutul
lui Ștefi - pleoacă de br. În petale de opal -
fulgeri frumuseți, un mărțur stăgion.

de la Emanuel ^{meu} - în figura lui ca să se
al curmăli: "ce exprimă adevărat"
rimeai ^{h-a} kilumănt, ca Tudor Ștefi,
men'na stăvâră (a verbului poetic)

Să-mi fu verbul limbă
De flacără vastă ce dăstă,
Tăcând ca serpi coră și limbă,
Cu mărțur meu ~~to~~ fe și șag,
A pata ~~și~~ și limbă
Ce chipul dar mi ~~și~~ și limbă
Săstul în urma lui bălăg